

O'zingni angla!

Hurriyat

Mustaqil gazeta

2024-yil
3-iyul
chorshanba
№ 27 (1402)

Gazeta 1996-yil dekabrdan chiga boshlagan

www.uzhurriyat.uz

gazhurriyat@mail.ru

t.me/hurriyatuz

Hurriyat gazetasi

БИЗ ВА ЖАҲОН

Антониу ГУТЕРИШ:

БМТ ЎЗБЕКИСТОН БИЛАН ТИНЧЛИК ВА ХАВФСИЗЛИК, БАРҚАРОР РИВОЖЛАНИШ ВА ИНСОН ХУҚУҚЛАРИНИ ТАЪМИНЛАШГА ҚАРАТИЛГАН ҲАМКОРЛИКНИ МУСТАҲКАМЛАШГА ИНТИЛАДИ

БМТ Бош котиби Ўзбекистонга расмий ташрифи арафасида
“Дунё” ахборот агентлигига интервью берди.

Маълумки, шу йилнинг 30 июнь – 1 iюль кунлари Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош котиби Антониу Гутериши мамлакатимизда бўлди. Расмий ташриф арафасида олий мартараби мемон “Дунё” ахборот агентлигига эксклюзив интервью берди, ҳамкорликнинг ривожланиши ва истиқболларига оид саволларга жавоб берди ҳамда мамлакатимизнинг замонавий тараққиётiga оид қарашлари билан ўртоқлаши.

— Жаноб Гутериш, дастлабки савонни мамлакатимизнинг бугунги тараққиёти, биринчи навбатда, Ўзбекистонда Барқарор ривожланиши мақсадларига эришиш, хусусан, камбағаликка қарши курашиб, озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлаш, гендер тенглиги ва таълим олини борашибда амалга оширилабтган чора-тадбирлар ҳақидаги фикрларингиздан бошласак...

— Ўзбекистон 2030 йилгага бўлган кун тартиби ва Барқарор ривожланиши мақсадларига каттый содиклигини намойиш этмоқда.

Мамлакатнинг “Ўзбекистон-2030” тараққиёт стратегияси Барқарор ривожланиши мақсадларига билан чамбарчас бўлиб, инсон хуқуқлари, гендер тенглиги ва хотин-қизларнинг хукуқ ва имкониятларни кенгайтириш, “яшил” ривожланиши, коррупция яратни курашиб ва қонун устуворлигини таъминлашни устувор вазифага кўяди. Трансчегаравий сув ресурсларидан самарали фойдаланиши ва уларни бошқариш, шунингдек, мамлакат чегараларини делимитация ва демаркация килиш масалаларини ҳал этишига алоҳида эътибор Ўзбекистон ва унинг кўшини мамлакатлар ўртасидаги хавфсизлик, барқарорлик ва яқин муносабатларни мустаҳкамлашга хизмат қилиди.

2-6.

ХАЛҚАРО АНЖУМАН

МАҚОМ – ДУНЁ АҲЛИНИ ҲАЙРАТГА СОЛАЁТГАН ГАВҲАР!

Буюк ипак йўли дурдонаси – жаннатмакон мамлакатимизнинг гавҳари, сервиқор тоғлар, ям-яшил ўрмонлар, ҳалқпарвар ва олижаноб инсонлар гўшаси бўлган бетакрор Зомин тумани санъат байрамига мезбонлик қилди.

Ўзбек миллӣ мақом санъати ҳалқимизнинг улкан маънавий меросидир. Унда ҳалқимизнинг қадим тарихи, маънавий дунёни, бадиий фалсафаси, руҳий олами мужассам. Шу боис неча асрларки, мақом санъатимизнинг олий намунаси сифатида алоҳида ардоклаб келинади.

Ҳабарнинг бор, Жиззах вилоятининг Зомин туманинда жорий йилнинг 27-30 июн кунлари II Ҳалқаро мақом санъати анжумани бўлиб ўтди. Бу анжуман давлатимиз раҳбари ташабbusи билан ташкил этилган ва биринчи фестивалинг 2018 йил Шаҳрисабода ўтказилган эди. Кейинчалик пандемия туфайли кечирилган санъат анжумани бу йил янгича рух ва шуҳук билан ташкил этилди.

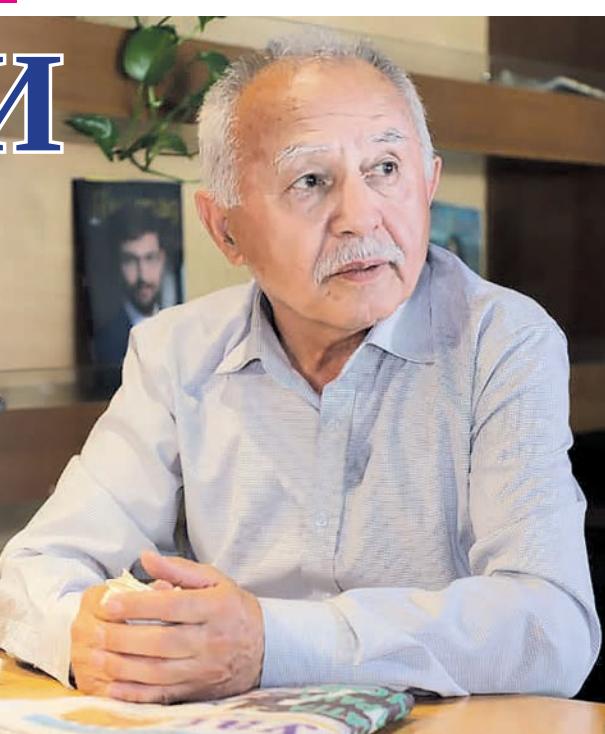
Чиндан ҳам, миллӣ мақом санъати ҳалқимиз маданий меросининг ажralmas қисмига айланган. У ўзининг узок тарихи, теран фалсафий илдиэлари, бой ижодий анъаналари билан маънавий ҳаётимизда ўзига хос ўринга эга.

8-6.

ЭЛ СУВ ИЧГАН ДАРЁЛАР

ҲАЗРАТИ ИНСОН ИБРАТИ

Таниқли адиб,
машҳур журналист
Хуршид Дўстмуҳаммад
ҳақида муҳтасар сўз

ТАРИХ

МИРЗО ҚЎҚОНБОЙ КИМ БЎЛГАН?

Кўхна Самарқанд тарихида шундай шахслар борки, уларнинг номини яқин-яқин вақтга фақат маълум бир зиёллилар доираиси — шоъзорлар, ёзувчилар, адабиётшунос олимларгина биларди, холос. Шундай сиймоловдан бирни — жадид, ёзувчи, таржимон, хуқуқшунос Мирзо Қўқонбой Абдухоликзодадир.

Бу ёзувчи ҳақида адабининг невараси Тальят Абдухоликзода каминга бундан 15 йил аввал айтган эди. Унинг сўзларига кўра,

1997 йилгача Мирзо Қўқонбой Абдухоликзоданинг адабий мероси ҳақида 1940 йилда Сталинобод (ҳозирги Душанбе)да нашр қилинган “Тожиқ адабиёти намуналар” тўпламидаги унинг “Намоз” романидан парчалардан бошқа њеч нарса маълум эмас эди.

Мирзо Қўқонбоянинг ўтимидан 49 йил ўтиб, уша пайтда прокурор Тальят Абдухоликзода истиқомат мавжуда. Самарқанд шаҳридаги адабий ўти ертгўлусини таъмирилаш чогида у ердан эскириб кетган бир жомадон топилади.

Тальят ва унинг укаси Шуҳрат

кутилмаган топилмани очиб қараса, жомадон эски дафтарлар, вакт ўтиши билан ранги ўчib кетган фотосуратлар ва ҳужжатлар билан тўлиб кетган экан. Улар орасидан араб, лотин ва кирилл алфоболаридан форс-тожик, ўзбек ва рус тилларида ёзилган 12 ва 24 саҳифали жами 200 та дафтар чиқади.

Бу дафтарларнинг асосий қисми ёзувчи асарларининг кўл ёзма нусхалари, шунингдек, ёзувчи ҳаётидан алоҳида жилд шаклида сакланган турли ҳужжатлар ташкил этарди.

3-6.

ҮЙЛАБ ҚҮРИНГ

4-6.

МЕН, БУ — МЕНГИНА ЭМАСМАН

ёки ҳамма нарсанинг жавоби бор...

Инсон яшар экан, доим интилишида, ёришишган нимасигадир эришиш учун ҳаракатда бўлади. Ўзини ўзи бунёд қилиб боради. Шу билан бирга у атрофдаги олам билан чамбарчас бўғлиқ ҳолда яшайди. Бу бўғлиқ шу даражада мукаммалик, биз унинг бирор риштасини узолмаймиз. Бу бизга бўғлиқ эмас, айни пайтада бўғлиқ ҳам. Бунинг сабабини қўйида билиб олишига ҳаракат қиласиз.

Борлиқаро уч замон мавжуд экан, биз ана шу учала замонга ҳам тааллукларимиз. Уч замон биргина бизнинг феъл-авторимиз, хатти-ҳаракатимиз, хулқ-авторимиз билан мавжуд-

дир. Аввалинни ҳалқимизда етти пуштини суришириш расм бўлган. Одамлар бир-бирларни билан қуда-андга бўлишаданда бу удмуга амал қилишган. Бунинг замонидан маддий нъематлар билан гана боғлиқлик эмас, балки улкан маънавий мазмун-моҳият ҳам ётди. Ҳуш, нега? Чунки ҳам бир инсон ўзи бир қутбдир. У ўтмиш билан ҳам, келажак билан ҳам бўғлиқ. Ҳалқимизнинг хикояларига, ривоятларига кўлук солинг, уларни теран мушоҳада қилинг, шунда буни английиз. Бизни қисман ўтмиш бошқаради, биз ҳам ўтмишга таъсир этамиз.

3-6.

Антониу ГУТЕРИШ:

БМТ ЎЗБЕКИСТОН БИЛАН ТИНЧЛИК ВА ХАВФСИЗЛИК, БАРҚАРОР РИВОЖЛАНИШ ВА ИНСОН ҲУҚУҚЛАРИНИ ТАЪМИНЛАШГА ҚАРАТИЛГАН ҲАМКОРЛИКНИ МУСТАҲКАМЛАШГА ИНТИЛАДИ

1-6.

Президент Шавкат Мирзиёев иш ўринлари имкониятларини кенгайтириш, жумладан, тартибли ва хавфсиз меҳнат миграцияси орқали янада барқарор ҳамкамият ва жамиятлар яратишга кўмаклашиш тарафдори эканни таъкидлагани мухимdir.

— Сўнгги йилларда мамлакатимиз инсон ҳуқуқларини химоя қилиш ва илгари сурин соҳасида маълум муваффақиятларга эриши: болалар ва мажбурий меҳнатга барҳам берилди, оммавий ахборот воситалари эркинластирилди, мамлакатимиз БМТнинг инсон ҳуқуқлари бўйича ихтинослашган мухим органлари фаолиятида фаол иштирок этмоқда. Мазкур йўналишдаги жараёнлар хусусида ўз фикр-мулоҳазаларингизни билдириб ўтсангиз.

— Ўзбекистон инсон ҳуқуқлари соҳасида ютуклари эришишоқда. БМТ Инсон ҳуқуқлари бўйича Олий комиссарининг ўтган йили мамлакатнинг ташвири ҳам бунинг яққол ифодасидир ва умид қиласанки, ушбу мухим йўналишдаги ҳамкорлигиниз давом этади. Пахта далаларидан мажбурий меҳнатга барҳам бериш, фуқаролиги бўлмаган шахсларга фуқаролик бериш, аёллар ва болаларни Сурин ва бошка ерлардаги лагерлардан қайтариш ва реинтеграция қилиши – бошқа давлатлар учун ўнрак бўладиган яхшиланниш ва наумандир. Мен Ўзбекистонни эришилган ютуклар билан чекланиб қолмаслик, балки зўравонлик ва гендер камситиш муммаларига ечим топишда давом этишга, фаол фуқаролик жамияти ва оммавий ахборот воситаларини ривожлантиш учун қўлай шарт-шароитлар яратишча чакираман.

— Ўзбекистон ташаббуси билан БМТ Бош Ассамблеясининг глобал кун тартибидаги долзарб масалалар бўйича қатор резолюциялари қабул қилинди, мамлакатимиз Инсон ҳуқуқлари қўмитаси ва ЭКОСГа сайланди. Ўзбекистоннинг ҳалқаро майдондаги фаолияти тўғрисидаги фикрларингиз ҳам биз учун жуда мухим.

— Ўзбекистон БМТ ва унинг органлари билан кенг кўламли масалалар бўйича ҳамкорлик килади. 2017 йилдан бўён БМТ Бош Ассамблеяси Ўзбекистонни эришилган ютуклар билан чекланиб қолмаслик, балки зўравонлик ва гендер камситиш муммаларига ечим топишда давом этишга, фаол фуқаролик жамияти ва оммавий ахборот воситаларини ривожлантиш учун қўлай шарт-шароитлар яратишча чакираман.

аммоларни самарали ҳам этиш бўйича бирлашган мажбурияти ва ҳамкорлиги" шулар жумласидандир. Ўзбекистоннинг БМТ Иктисодий ва Ижтимоий Кенгаши (ЭКОСОС)даги аъзолиги жаҳон миқёсida ўз хиссасини қўшиш учун яна бир имконият яратади.

Жорий йилнинг сентбрь ойида Нью-Йорқда бўлиб ўтадиган Келажак савитти БМТ Хавфсизлик Кенгашидан тортиб ҳалқаро молиявий архитектурагача бўлган кўп томонлама тузилмалардаги испохотларни кўриди. Чикиш учун асосий имконият бўлади. Бунда Марказий Осиё давлатлари, жумладан, Ўзбекистон мухим роль ўйнайди. Савиттида ва ундан кейин ҳам БМТ тинчлик ва хавфсизлик, барқарор тараққиёт ва инсон ҳуқуқларини тавминалаш мақсадида Ўзбекистон билан

аммоларни самарали ҳам этиш бўйича бирлашган мажбурияти ва ҳамкорлиги" шулар жумласидандир. Ўзбекистоннинг БМТ Иктисодий ва Ижтимоий Кенгаши (ЭКОСОС)даги аъзолиги жаҳон миқёсida ўз хиссасини қўшиш учун яна бир имконият яратади.

ҳамкорликни мустаҳкамлашга интилади.

— Бундан 7 йил аввал Ўзбекистонга ташрифингиз чогида Орол денигизидаги экологик ҳалокатнинг аянчубарини кўрдингиз. Ўзбекистоннинг минтақа аҳолисини кўллаб-куватлаш бўйича ўшандан бери амалга оширилаётган ҳалқаро ташабbuslari самараордорлигини қандай баҳолайсиз?

— 2017 йилда Орол денигизига борганимда қандай хайратда қолганимни ёслайман. Унинг йўқ бўлиб кетиши бизнинг давримизнинг энг катта экологик оғатларидан биридан. Иккизоронинг оғибатлари атроф-муҳит, баликчилик, қышлок хўжалиги ва инсон саломатлиги учун ҳалқатоти бўлди.

Бунга жавобан Ўзбекистон хукумати, БМТ ва бошқа ҳалқаро ҳамкорлар минтақа аҳолисининг эҳтиёжларини координир учун ҳамкорлик қилди. БМТ ва Ўзбекистон ҳамкорлигидаги ташкил БМТнинг Оролбўй минтақаси учун Инсон хавфсизлиги бўйича кўп шерпик траст жамғармаси 16,2 миллион доллар маблаг ийигиб, бир қатор бошқа хукумат ва ташкилотлар кўмакида 13,5 миллион долларлик 7 та շўмса лойҳасини амалга оширади. Жамғарма аллақачон 300 мингга яқин одамнинг ҳаётини яхшилаган. У 2030 йилгача барқарор ва икlimiga чидамри ривожланишига эътибор қартишида давом этишини режалаштироқда, бу эса Оролбўй минтақасини келажак авлодлар учун иким үзгариши инновациялари марказига айлантиришидир.

— Мазмунли сұхбатингиз учун миннандормиз ва Ўзбекистонга ташрифингиз самарали ўтишини тилаймиз.

— Раҳмат.

“Дунё” А.А.

ҲУҚУҚ

Адолат мезони устувор бўлиши шарт!

Мамлакатимизда кейинги йилларда барча соҳаларда сезиларли испоҳотлар амалга оширилаётгани сир эмас. Жумладан, суд-ҳуқуқ соҳасидаги ўзгишлар, янгиланишлар соҳада туб бурилишларнинг рўебга чиқишига замин яратди, десак, асло муболага бўлмайди.

Айтиш керакки, бундан 8-9 йил аввали даврни эсладиган бўлсақ, қайсики иш судга келиб тушадиган бўлса, очиги, аксарият холларда ўша “дело”, албатта, айби исбот қилинган ёки қилинмаган бўлса ҳам шаксига жазор қўйиладиган бўлса, очиги-оки, қорани-қора дейдиган тизим ҳам кимларнинг “қош-ковоги”га қарашга маҳкумлиги фоят ачинираги ҳол эди, албатта. Шу босис одамларнинг судларга ишончи сўниб бўлган, бу маҳкамада деярли оқлов ҳуқумлари чиқарилмас эди.

Ҳамма нарсага вақт ҳакам бўлганидек. Президент Шавкат Мирзиёев Давлатимиз раҳбари этиб сайланганидан кейин Ўзбекистонда суд-ҳуқуқ соҳасида мисли кўрилмаган испоҳотларга юз туди. Айрим “нозик” идораларнинг судларга аралашуига чек кўйилди. Бу эса биринчи навбатда адолат мезонининг жиноят ишлари бўйича судга кадар иш юритув даврида процессал қарорларга санкция бериш масаласи жиноят ишлари бўйича туман, шахар судларрида алоҳида судьялар-тернер судьялари томонидан кўриб чиқиши тартибини жорий этиш, жиноят ишлари бўйича туман-шахар судларга терор судьялари жиноят ишлари бўйича туман-шахар судларга аралашуига чек кўйилди. Бу эса биринчи навбатда адолат мезонининг жиноят ишлари бўйича судга кадар иш юритув даврида процессал қарорларга санкция бериш масаласи жиноят ишлари бўйича туман, шахар судларрида алоҳида судьялар-тернер судьялари томонидан кўриб чиқиши тартибини жорий этиш, жиноят ишлари бўйича туман-шахар судларга терор судьялари жиноят ишлари бўйича туман-шахар судларга аралашуига чек кўйилди. Бу эса биринчи навбатда адолат мезонининг жиноят ишлари бўйича судга кадар иш юритув даврида процессал қарорларга санкция бериш масаласи жиноят ишлари бўйича туман, шахар судларрида алоҳида судьялар-тернер судьялари томонидан кўриб чиқиши тартибини жорий этиш, жиноят ишлари бўйича туман-шахар судларга терор судьялари жиноят ишлари бўйича туман-шахар судларга аралашуига чек кўйилди. Бу эса биринчи навбатда адолат мезонининг жиноят ишлари бўйича судга кадар иш юритув даврида процессал қарорларга санкция бериш масаласи жиноят ишлари бўйича туман-шахар судларрида алоҳида судьялар-тернер судьялари томонидан кўриб чиқиши тартибини жорий этиш, жиноят ишлари бўйича туман-шахар судларга терор судьялари жиноят ишлари бўйича туман-шахар судларга аралашуига чек кўйилди. Бу эса биринчи навбатда адолат мезонининг жиноят ишлари бўйича судга кадар иш юритув даврида процессал қарорларга санкция бериш масаласи жиноят ишлари бўйича туман-шахар судларрида алоҳида судьялар-тернер судьялари томонидан кўриб чиқиши тартибини жорий этиш, жиноят ишлари бўйича туман-шахар судларга терор судьялари жиноят ишлари бўйича туман-шахар судларга аралашуига чек кўйилди. Бу эса биринчи навбатда адолат мезонининг жиноят ишлари бўйича судга кадар иш юритув даврида процессал қарорларга санкция бериш масаласи жиноят ишлари бўйича туман-шахар судларрида алоҳида судьялар-тернер судьялари томонидан кўриб чиқиши тартибини жорий этиш, жиноят ишлари бўйича туман-шахар судларга терор судьялари жиноят ишлари бўйича туман-шахар судларга аралашуига чек кўйилди. Бу эса биринчи навбатда адолат мезонининг жиноят ишлари бўйича судга кадар иш юритув даврида процессал қарорларга санкция бериш масаласи жиноят ишлари бўйича туман-шахар судларрида алоҳида судьялар-тернер судьялари томонидан кўриб чиқиши тартибини жорий этиш, жиноят ишлари бўйича туман-шахар судларга терор судьялари жиноят ишлари бўйича туман-шахар судларга аралашуига чек кўйилди. Бу эса биринчи навбатда адолат мезонининг жиноят ишлари бўйича судга кадар иш юритув даврида процессал қарорларга санкция бериш масаласи жиноят ишлари бўйича туман-шахар судларрида алоҳида судьялар-тернер судьялари томонидан кўриб чиқиши тартибини жорий этиш, жиноят ишлари бўйича туман-шахар судларга терор судьялари жиноят ишлари бўйича туман-шахар судларга аралашуига чек кўйилди. Бу эса биринчи навбатда адолат мезонининг жиноят ишлари бўйича судга кадар иш юритув даврида процессал қарорларга санкция бериш масаласи жиноят ишлари бўйича туман-шахар судларрида алоҳида судьялар-тернер судьялари томонидан кўриб чиқиши тартибини жорий этиш, жиноят ишлари бўйича туман-шахар судларга терор судьялари жиноят ишлари бўйича туман-шахар судларга аралашуига чек кўйилди. Бу эса биринчи навбатда адолат мезонининг жиноят ишлари бўйича судга кадар иш юритув даврида процессал қарорларга санкция бериш масаласи жиноят ишлари бўйича туман-шахар судларрида алоҳида судьялар-тернер судьялари томонидан кўриб чиқиши тартибини жорий этиш, жиноят ишлари бўйича туман-шахар судларга терор судьялари жиноят ишлари бўйича туман-шахар судларга аралашуига чек кўйилди. Бу эса биринчи навбатда адолат мезонининг жиноят ишлари бўйича судга кадар иш юритув даврида процессал қарорларга санкция бериш масаласи жиноят ишлари бўйича туман-шахар судларрида алоҳида судьялар-тернер судьялари томонидан кўриб чиқиши тартибини жорий этиш, жиноят ишлари бўйича туман-шахар судларга терор судьялари жиноят ишлари бўйича туман-шахар судларга аралашуига чек кўйилди. Бу эса биринчи навбатда адолат мезонининг жиноят ишлари бўйича судга кадар иш юритув даврида процессал қарорларга санкция бериш масаласи жиноят ишлари бўйича туман-шахар судларрида алоҳида судьялар-тернер судьялари томонидан кўриб чиқиши тартибини жорий этиш, жиноят ишлари бўйича туман-шахар судларга терор судьялари жиноят ишлари бўйича туман-шахар судларга аралашуига чек кўйилди. Бу эса биринчи навбатда адолат мезонининг жиноят ишлари бўйича судга кадар иш юритув даврида процессал қарорларга санкция бериш масаласи жиноят ишлари бўйича туман-шахар судларрида алоҳида судьялар-тернер судьялари томонидан кўриб чиқиши тартибини жорий этиш, жиноят ишлари бўйича туман-шахар судларга терор судьялари жиноят ишлари бўйича туман-шахар судларга аралашуига чек кўйилди. Бу эса биринчи навбатда адолат мезонининг жиноят ишлари бўйича судга кадар иш юритув даврида процессал қарорларга санкция бериш масаласи жиноят ишлари бўйича туман-шахар судларрида алоҳида судьялар-тернер судьялари томонидан кўриб чиқиши тартибини жорий этиш, жиноят ишлари бўйича туман-шахар судларга терор судьялари жиноят ишлари бўйича туман-шахар судларга аралашуига чек кўйилди. Бу эса биринчи навбатда адолат мезонининг жиноят ишлари бўйича судга кадар иш юритув даврида процессал қарорларга санкция бериш масаласи жиноят ишлари бўйича туман-шахар судларрида алоҳида судьялар-тернер судьялари томонидан кўриб чиқиши тартибини жорий этиш, жиноят ишлари бўйича туман-шахар судларга терор судьялари жиноят ишлари бўйича туман-шахар судларга аралашуига чек кўйилди. Бу эса биринчи навбатда адолат мезонининг жиноят ишлари бўйича судга кадар иш юритув даврида процессал қарорларга санкция бериш масаласи жиноят ишлари бўйича туман-шахар судларрида алоҳида судьялар-тернер судьялари томонидан кўриб чиқиши тартибини жорий этиш, жиноят ишлари бўйича туман-шахар судларга терор судьялари жиноят ишлари бўйича туман-шахар судларга аралашуига чек кўйилди. Бу эса биринчи навбатда адолат мезонининг жиноят ишлари бўйича судга кадар иш юритув даврида процессал қарорларга санкция бериш масаласи жиноят ишлари бўйича туман-шахар судларрида алоҳида судьялар-тернер судьялари томонидан кўриб чиқиши тартибини жорий этиш, жиноят ишлари бўйича туман-шахар судларга терор судьялари жиноят ишлари бўйича туман-шахар судларга аралашуига чек кўйилди. Бу эса биринчи навбатда адолат мезонининг жиноят ишлари бўйича судга кадар иш юритув даврида процессал қарорларга санкция бериш масаласи жиноят ишлари бўйича туман-шахар судларрида алоҳида судьялар-тернер судьялари томонидан кўриб чиқиши тартибини жорий этиш, жиноят ишлари бўйича туман-шахар судларга терор судьялари жиноят ишлари бўйича туман-шахар судларга аралашуига чек кўйилди. Бу эса биринчи навбатда адолат мезонининг жиноят ишлари бўйича судга кадар иш юритув даврида процессал қарорларга санкция бериш масаласи жиноят ишлари бўйича туман-шахар судларрида алоҳида судьялар-тернер судьялари томонидан кўриб чиқиши тартибини жорий этиш, жиноят ишлари бўйича туман-шахар судларга терор судьялари жиноят ишлари бўйича туман-шахар судларга аралашуига чек кўйилди. Бу эса биринчи навбатда адолат мезонининг жиноят ишлари бўйича судга кадар иш юритув даврида процессал қарорларга санкция бериш масаласи

МИРЗО ҚЎҚОНБОЙ КИМ БЎЛГАН?

Талъят ва
Шухрат Абдухолиқ-
зодалар араб ти-
лини билмагани
учун кўлэзмаларниң салмоқли қис-
мини ўқий олмадилар.

Ёзувчинини неварадали кўлэзма-
ларниң мазмуни билан танишомла-
салар ҳам, топилган чамадондаги ха-
зина — бобосининг бебаҳо мероси
еканини англаб етадилар.

***

Ака-ука дастлаб нима қилишини
бilmай қопишиди. Топилган материали-
ларни ҳар кимга кўрсатиш керак эмас
эди. Чунки ҳужжатларнинг мазмуни
номаълум, муаммолар пайдо бўлиши
умумик эди.

1997 йилнинг охирида душанбегик
таникли адабийтунос олим, профес-
сор Расул Ҳодизода ўғли Фаридун билан
Самарқандга ташриф буоради. У Талъят
ака олимга бобосининг меросиниң кўр-
сатади. Расул Ҳодизода ҳар бир даф-
тарни диккат билан ўқиб чиқади ва
Фаридунга: “Бу “Намоз” романининг кўлэзмаси,
бу ёзувлар эса “Эсадалик-
лар” асарига тегисли. Бошка кўлэз-
маларда ўша дар учун янги бўлган
жадидлик ҳарқати ҳақида кимматли
мъалумотлар бор”, — дейди.

Кейин эса уй эгасига юзланни: “Бу
асарлар бугун ҳам ўз аҳамиятини
йўқотмаган. Уларни кирилл алифбо-
сига ўтириб, тезроқ чоп этиш керак”,
— деб тавьидлайди.

Кўп ўтмай Душанбедаги “Гули му-
род” журналида профессор Расул
Ҳодизоданинг Мирзо Қўқонбой Аб-
духолиқзода бўлди. Шундай Талъят
ака олимга бобосининг меросиниң кўр-
сатади. Расул Ҳодизода ҳар бир даф-
тарни диккат билан ўқиб чиқади ва
Фаридунга: “Бу “Намоз” романининг кўлэзмаси,
бу ёзувлар эса “Эсадалик-
лар” асарига тегисли. Бошка кўлэз-
маларда ўша дар учун янги бўлган
жадидлик ҳарқати ҳақида кимматли
мъалумотлар бор”, — дейди.

Абдухолиқзода бу икки романдан
ташқари “Истаджон” ва “Қамчисидан
кон томади” номли иккита кисса ҳам
ёзган. Уларда эски усул бўйича тъ-
лимнинг якорлизиги тасвирланади.

1940 йилда Қўқонбой Абдухолиқ-
зода ССРР Ёзувчilar уюшмасига
аҳzo бўлади.

Унинг аксарият асарлари нашр эти-
лишига Иккинчи жаҳон үруши тўсий-
лик килди. Қўқонбой Абдухолиқзода-
нинг барча асарлари тарихи бўлиб,
улардаги воқеалар рус инқилобидан
оддинги давраг бориб тақалади.

1925 йилда Тоҷикистон Республи-
каси ташкил этилгандан сўнг Қўқон-
бой Абдухолиқзода таржимон сифа-
тида Тоҷикистон давлат нашири —
“Тожсиздат” хизматига кирди.

1930 йилда у соҳта айбловар билан
кемоқка ташланди. Аммо 49 кун-
дан кейин у озодликка чиқади. Бу давра
Қўқонбой Абдухолиқзода бадиий
ижод ва тархима билан фаол шуғул-
ланган. Биология ва кимё дарслапка-
рини рус тилидан тоғик тилига тар-
хима қилган, биринчи русча-тоғикча
мугалилардан бирини яратган эди.

Бу китимаган қашfiётиди. Талъят
Абдухолиқзода катта таассурот
келди. Унинг сатиҳ-ҳарқати билан
самарқандлик шарқшунон олимлар
Мохира Бобоева ва Вафо Назаров
шитирокида “Духтари куҳистон” (“Тоғ қизи”) романни араб
ёзувидан кирилл алифбосига, сўнг-
ра ўзбек тилига тархима қилинди.
Бу асар нашр этилгандан сўнг мъ-
рифатпарвар самарқандлик адиб
ҳақида адабий жамоатчилик мухим
бир маълумотга эга буди.

***

Қўқонбой Абдухолиқзода (Абду-
холиков) 1869 йил 10 сентябрда Са-
марқандда хунарманд оиласиди
туғилган. Эски мактабни тутгатч, мадрасага ўқишига кириб, у ерда 2-3
йил араб тилида ўқиган, лекин курсни
тутгатмай, чиқиб кетган. Уша пайтда
у 19 ёшда эди.

1889 йилда Қўқонбой Абдухолиқ-
зода уйланади. Биринчи фарзанди

туғилгунга қадар у хотинини Қўқондаги
қариндошларига олиб борган экан. Шу
тубайли уни Қўқонбой деб таганлари
эҳтимолдан холи эмас.

Қариндоши Мамадаминбой билан
мехмонга келган савдогар Ҳидир-най-
мон ўртасидаги бир келишмочи-
лик туфайли тақриз осил билан
Қўқонбой Абдухолиқзода Москвага ке-
тади.

Тағсилоти қисқача шундай. Сав-
догар Ҳидир-наймон Мамадамин-
бийнинг эскирган костюми ҳақида
менсимиай гапидрави ва унга молни
бермайди. Жанжал мушташувга ай-
ланади ва Ҳидир-наймон яраланади.
Натижада Қўқонбойнинг қариндоши
қамоқхона тушади. Уни озод қилиш
учун Мамадаминбийнинг оила азо-
лари пул юниб, Қўқонбойни Москвага
бориб, ишни қайта кўриб чиқишига кўн-
дирадилар. Қўқонбойнинг поҳтахта
бўриши иккни ой вақт кетади.

Агар унинг ҳаётига оид барча факт-
лар ўрганилса, Намозни ўз даврининг
илик қархонларидан бири, келажак-
даги воқеаларнинг хабарчиси деб хи-
соблан мумкин. Аммо баъдта инци-
поб учун объектив шарт-шароитлар
ҳали пишиб улгурмаган эди ва Намоз
ўз ҳаракатларининг айнан мана шу
жихатдан аҳамиятини англамас эди.

***

Мирзо Қўқонбой Абдухолиқзода-
нинг иккinci асари “Тоғ қизи” романи-
дир.

Абдухолиқзода бу икки романдан
ташқари “Истаджон” ва “Қамчисидан
кон томади” номли иккита кисса ҳам
ёзган. Уларда эски усул бўйича тъ-
лимнинг якорлизиги тасвирланади.

1940 йилда Қўқонбой Абдухолиқ-
зода ССРР Ёзувчilar уюшмасига
аҳzo бўлади.

Унинг аксарият асарлари нашр эти-
лишига Иккинчи жаҳон үруши тўсий-
лик килди. Қўқонбой Абдухолиқзода-
нинг барча асарлари тарихи бўлиб,
улардаги воқеалар рус инқилобидан
оддинги давраг бориб тақалади.

1925 йилда Тоҷикистон Республи-
каси ташкил этилгандан сўнг Қўқон-
бой Абдухолиқзода таржимон сифа-
тида Тоҷикистон давлат нашири —
“Тожсиздат” хизматига кирди.

1930 йилда у соҳта айбловар билан
кемоқка ташланди. Аммо 49 кун-
дан кейин у озодликка чиқади. Бу давра
Қўқонбой Абдухолиқзода бадиий
ижод ва тархима билан фаол шуғул-
ланган. Биология ва кимё дарслапка-
рини рус тилидан тоғик тилига тар-
хима қилган, биринчи русча-тоғикча
мугалилардан бирини яратган эди.

Адабиининг шахсий архивида унинг ишти-
риклиаридан бири — жажоқ бола-
тиқарни ҳақида хикоя килувчи “На-
моз”, “Тоғ қизи” романларининг кўлэзмали
харбий кийимида, чопон ва миллий
либосда тушган туғли суратлари бор.
Баъзиларида у оиласи билан суратга
тушган.

Адабиининг шахсий архивида унинг ишти-
риклиаридан бири — жажоқ бола-
тиқарни ҳақида хикоя килувчи “На-
моз”, “Тоғ қизи” романларининг кўлэзмали
харбий кийимида, чопон ва миллий
либосда тушган туғли суратлари бор.
Баъзиларида у оиласи билан суратга
тушган.

У умринг сўнгига ўйларини Анна
Карповна деган рус аёли билан Са-
марқанднинг марказида жойлашган,
шу кунгача сакланниб қолган ҳудуд
изолади. Қўқонбой Абдухолиқзода 1948
йилда вафот этган.

Муаллиф Намозни шахсан 1899
йили Даҳбетда кози қарорхода кўр-
ган. У ёша пайтда қози билан бирга
хизмат қилаётган эди.

Қўқонбой Абдухолиқзода ҳам Намо-
зининг ёлғон айблар билан айблани-
биди. Сибирга сургун қилинганини
билилар. Намоз хибса бўлганида
камерадолари билан 250 метр узун-
ликдаги яширин туннель қазиб, у
оркали 53 нафар маҳбус, жумладан, 3
нафар россиялик қочиб кетади.

Кейин Намоз байарни талон-то-
рож қилиб, ўлжани камбағалларга
тарката бошлиди. Бойларга босқин
уютиргани учун Самарқанд тумани
ҳокимининг ўшибади шаҳарга ташrif
буюргачилар учун қўлай шарт-шароитлар
яратилаётгани ҳамда хизмат кўрсатиш
олдингиларга нисбатан яхшиланни
бораётгани ҳеч кимга сир эмас.

1889 йилда Қўқонбой Абдухолиқ-
зода уйланади. Биринчи фарзанди

Ёрматат РУСТАМОВ

қилиб, Чашмаи Об қишлоғида хибса
олмоқчи бўлган, бироқ уя қочиб ке-
тишга муввафқ бўлади.

Ёзувчи Намоз тақдирига оид бошқа
реал фактларни ҳам билади. Маса-
лан, у камбагалларни эмас, факат
бой одамларни талон-торож қилган.
Ўлимидан кейин меросхўрларига ҳеч
нарса қолдирмайди.

Агар унинг ҳаётига оид барча факт-
лар ўрганилса, Намозни ўз даврининг
илик қархонларидан бири, келажак-
даги воқеаларнинг хабарчиси деб хи-
соблан мумкин. Аммо баъдта инци-
поб учун объектив шарт-шароитлар
ҳали пишиб улгурмаган эди ва Намоз
ўз ҳаракатларининг айнан мана шу
жихатдан аҳамиятини англамас эди.

***

Мирзо Қўқонбой Абдухолиқзода-
нинг иккinci асари “Тоғ қизи” романи-
дир.

Абдухолиқзода бу икки романдан
ташқари “Истаджон” ва “Қамчисидан
кон томади” номли иккита кисса ҳам
ёзган. Уларда эски усул бўйича тъ-
лимнинг якорлизиги тасвирланади.

1940 йилда Қўқонбой Абдухолиқ-
зода ССРР Ёзувчilar уюшмасига
аҳzo бўлади.

Унинг аксарият асарлари нашр эти-
лишига Иккинчи жаҳон үруши тўсий-
лик килди. Қўқонбой Абдухолиқзода-
нинг барча асарлари тарихи бўлиб,
улардаги воқеалар рус инқилобидан
оддинги давраг бориб тақалади.

1925 йилда Тоҷикистон Республи-
каси ташкил этилгандан сўнг Қўқон-
бой Абдухолиқзода таржимон сифа-
тида Тоҷикистон давлат нашири —
“Тожсиздат” хизматига кирди.

1930 йилда у соҳта айбловар билан
кемоқка ташланди. Аммо 49 кун-
дан кейин у озодликка чиқади. Бу давра
Қўқонбой Абдухолиқзода бадиий
ижод ва тархима билан фаол шуғул-
ланган. Биология ва кимё дарслапка-
рини рус тилидан тоғик тилига тар-
хима қилган, биринchi русча-тоғикча
мугалилардан бирини яратган эди.

Адабиининг шахсий архивида унинг ишти-
риклиаридан бири — жажоқ бола-
тиқарни ҳақида хикоя килувчи “На-
моз”, “Тоғ қизи” романларининг кўлэзмали
харбий кийимида, чопон ва миллий
либосда тушган туғли суратлари бор.
Баъзиларида у оиласи билан суратга
тушган.

Адабиининг шахсий архивида унинг ишти-
риклиаридан бири — жажоқ бола-
тиқарни ҳақида хикоя килувчи “На-
моз”, “Тоғ қизи” романларининг кўлэзмали
харбий кийимида, чопон ва миллий
либосда тушган туғли суратлари бор.
Баъзиларида у оиласи билан суратга
тушган.

У умринг сўнгига ўйларини Анна
Карповна деган рус аёли билан Са-
марқанднинг марказида жойлашган,
шу кунгача сакланниб қолган ҳудуд
изолади. Қўқонбой Абдухолиқзода 1948
йилда вафот этган.

Муаллиф Намозни шахсан 1899
йили Даҳбетда кози қарорхода кўр-
ган. У ёша пайтда қози билан бирга
хизмат қilaётган эди.

Қўқонбой Абдухолиқзода ҳам Намо-
зининг ёлғон айблар билан айблани-
биди. Сибирга сургун қилинганини
билилар. Намоз хибса бўлганида
камерадолари билан 250 метр узун-
ликдаги яширин туннель қазиб, у
оркали 53 нафар маҳбус, жумладан, 3
нафар россиялик қочиб кетади.

Кейин Намоз байарни талон-то-
рож қилиб, ўлжани камбағалларга
тарката бошлиди. Бойларга босқин
уютиргани учун Самарқанд тумани
ҳокимининг ўшибади шаҳарга ташrif
буюргачилар учун қўлай шарт-шароитлар
яратилаётгани ҳамда хизмат кўрсатиш
олдингиларга нисбатан яхшиланни
бораётгани ҳеч кимга сир эмас.

1889 йилда Қўқонбой Абдухолиқ-
зода уйланади. Биринchi фарзанди

ЗИЁРАТ

СОКИН ҲУЖРАДАГИ ҲУЗУРБАХШ ИБОДАТ

Абадият оралаб
Ўшига қаочон етамиз?
Қорли тоглар бағрида
Безим — Ўшим күрінди,
Султтон — Ўшим күрінди...
Шавкат РАҲМОН

Шу йилнинг 17-18 май кунлари Ўш шаҳридаги
Б.Содиков номидаги Қирғиз-Ўзбек халқаро
университетида “Комил инсон тарбиясида мумтоз
адабиётининг ўрни” мавzuидаги илмий-амалий
анжуман таассуротлари

Ўш... бу қадимиш шаҳар ҳақидаги қимматли
маълумотта илк бора шоҳ ва шоир Захиридин
Мұхаммад Бобурнинг “Бобурнома”сы орқали эга
бўлганиман. Ўшандан ҳали талаба эдим. Орадан
20 йиллар вакт ўтики, кўнгилда Сулаймон тог
ҳаваси, унда ҳазрат Бобур курдирган ҳужра
ёди галаён кўтариб тураверди. Ўзбекистон ҳалқ
эзувчиси Пиримуқодиронинг “Юлдузли
тунлар” романини ўқиганимда, у асосида
ишиланган видеофильми қайта-қайта томоша
килганимда, бу иштиёқ янада жонланаверарди.
Ўша йўли тушганлар ёки ўшлиқ бирорадарлар
билин учрашиб қолгудек бўлсам, албатта, ўша
хужра ҳақида қизиқбўл сўрайверардим...
“Ҳар бир ишнинг омади — ўз вақти”, — дейди
қозоқ шоири Абай. Дарҳақиқат, айни шундай
энан...

Бурама төғ этакларидаги ғор шаклида ҳашаматли
тарихий музей жойлашган. Турили осори атикалар,
туркий ҳалқларининг ўтмиши, тарихий илдизларидан
хабар берувчи экспонатлар чинакамига ибти-
доий одамлар яшаган мухитга бошлаб боргандек
бўлади кишини. Музей ёқалаб юқорига ўргаган узун
пиллапоядан Бобур мирандинг қадимиш ҳуқраси то-
мон кўтарилини. Собиқ шўро мафкурасининг но-
боп тамойиллари оқибатида XX асрнинг 60-йилла-
рида вайрон қилинган, кейинчалик фидои ҳалқнинг
ташаббуси, сайды-ҳаракатлари ва меҳнати билан ўз
холица қайта тикланган чороккина ҳужра узоқдан
кўзга ташланади. Иорак ҳаққиради. Аллакандай ҳис-
лар борлигининг чулғап олади. Ҳазрат Бобур ёдга
тушади. Бу ҳәётнинг не-не синоатлари, заҳмати ма-
шакъатларини хўйуб тотган Бобур мирана нега айнан
шу мансизни танлаб, ҳужра курди экан, деган ўз
чарх уради миёда... Юксаклиқдан эса шахариниң бу-
тун манзараси, бор таровати яқон кўриниб туради...

Ҳужра сарножом, атрофи озода, сокин... Дараҳт-
лар бўй чўзган. Ён атрофа кўйилган ўринидларга
ўтириб, Куръон тиловат қиласи, дугора кўл очамиз,
гўё Бобур мирана билан юзма-юз келгандай қўнгли-
миз чароғон бўлади, равшан торгади. Ҳужра ичка-
рисига факат ибодат қилиш, аниқрого, намоз ўқиб
олиши учунгира киришга руҳсат беришаркан... Қибла
томонида меҳроби — саждагоҳи нахшонкор қилиб
ишланган. Бошимни шукронга икорми или саждага
қўйиб, озурда руҳима ҳалловат тиларканиман, ҳазрат
Бобур шахсигига, маънавий дунёсига бир қадар
яқинлик ҳис этгандай бўлдим...

Дили, тили, дини бир бирорадарлар дийдорлашуви...

Тушдан сўнг университеттада бизни жуда илк, са-
мими, тантанавор руҳда қарши олишиди. Кенг ва
ёргу зал профессор-ўқитувчилар, адабиёт ихолос-
мандлари, “Илҳом” адабий клуби аъзолари ва та-
лабалар билан лиқ тўлган. Катта электрон табодда
Қирғиз Республикаси ва Ўзбекистонимиз байроғи-
нинг суратлари ёним-ён турбиди. Дўстона кайфият
хукмрон!

Қирғиз Республикаси миллий-маданий маркази-
нинг жанубий ҳудуди ташаббуси билан ташкиллашти-
рилган анжуман иштирокчиларини университет рек-
тори, иктиносидиёт фанлари доктори, академик Мухам-
маджон Мамасаидов кутлadi. Дорилфунун раҳбари
икки ҳалқ, икки миллат, икки мамлакат ўтасиди то-
бора ривожланиб бораётган сиёсий, ижтимоий, икти-
содий алқаплар, уларнинг яғнига киёфаси, хусусан,
бағриенинг, очиқнингиллик, бирорадарлик туйғуларни
нинг ҳаётйи ифодаси, энг аввало, икки давлат Прези-
дентларининг ўзаро мулокотларида, колаверса, мана-
бу қаби ташриф утрашувларда намоён бўлаётган-
нига алоҳида тўхтади. Университет ва Ўзбекистон

Республикаси Фанлар академияси ўртасида илмий,
маданий, маърифий соҳаларда яқиндан ҳамкорлик
қилиш, жумладан, адабиётшунослик ўйналишида ка-
дрлар тайёрлаш масаласида ўзаро амалий ишларни
янада ривожлантириш лозимлиги ҳақида ўз мулоҳа-
запарни билдири.

ва, Қосимжон Раҳмиев, шоира Умидга Аҳмад сингари
бир қанча адабиёт муаллимлари-ю ихлосмандлари
ҳамда “Илҳом” адабий клуби ижодкорлари ва тала-
ба-ёшлар билан кечган қизғин мулокот барчамизда
ёркин таассурот қолдириди. Анжумандан сўнг университе-
тит ҳузыридаги “Билим Ордо” дарслерлик яратиш

маркази томонидан мактаб ўқувчилари-ю универси-
тет талабалари учун нашрга тайёрланган ўзбек ти-
лидаги дарслерлик ва бу борада қилингатан ишлар
билин танишидик. Иккى давлат олимларининг дарсле-
клир ишлаб чиқиши доир сухбатлари ҳам, асосан,
кепажақдаги ҳамкорлик масалалари мухокамасига
багишилди. Ҳурматли устоzlаримиз, профессорлар
Боқиқон Тўхлиев, Қозоқбой Йўлдошевларнинг
қўшини Қирғиз Республикасидаги ўзбек мактаблари
учун адабиёт дарслерлик яратишга кўштан хисса-
ларидан шу ерда хабардор бўлдик, қуондик!

Увайсий ва Барно ёхуд қисматга айланган муҳаббат

Эртасига, яъни 18 май куни Ўш шаҳридагина Ўзбек-
истонда Увайсий ижоди бўйича илмий изланиш
олиб бориб, филология фанлари бўйича фалсафа
доктори диссертациясини мувоффақиятли
химоя килган, дипломининг сиёҳи куриб ултрги-
маган адабиётшунос Барно Исокова билан ижодий
учрашув белгиланган экан. Айтиш жоизи, бу тадбирдаги қўтарикинай кайфият адабиётга
ошуфта бир қалбнинг кечинмаларини ифода
этган оддий адабий кечадан анчаннин фарқ қи-
ларди. Кечак нафакат зоҳирий, балки ботиний
тигулгар тараннумига айланди, десак инглиш-
маймиз. “Эсимда, — дейди Б.Исокова биз билан
ўз хотираларини ўртоқлашаркан, — ёшлигимда
шинам, орасла кутубхоналардаги мумтоз адабиёт-
нинг энг сара асарлари териб қўйилган токчалар
атрофида айланаб юради Увайсий девонини кўлумга олариди. Ирфоний
мазмундаги ғазалларни ўқиганимда, ўзимни
фоят таниши бир оламга ошно бўлаётгандек се-
здариди. Кейинчалик ўйлаб кўрсан, бу — ўзбек
адабиёт, адабиётшунослиги ва Увайсий ижоди-
га бўлгаган дахлорлик туйғуси экан”. Мактаб
хўслисиданоқ байрамона шукух, ўзаро ҳурмат
ва эътиборга ўйнуб бир кайфияти кишини шайдо
қилидик. Иккى қатор бўлиб тизилиб турган ўқувчи-
лар, миллий либосларда мемонларни нон билан
қаршилаган қизларнинг савиммияти икки ҳалқ
маданийдаги бирлашмаси раисаси Илтифот Отако-
нова, Муҳайён Холмизраева, Малоҳат Пўлатхоно-

“Илҳом” адабий клуби, дарслерлик ва ўзаро ҳамкорлик...

Педагогика фанлари номзодлари, доцентлар Рав-
шанбек Турсунов ва Сайдакбар Махсумхонов, Ўш
шахридаги ўзбек тили ва адабиёт ўқитувчилари
нинг услубий бирлашмаси раисаси Илтифот Отако-
нова, Муҳайён Холмизраева, Малоҳат Пўлатхоно-

Максуд АСАДОВ,
филология фанлари доктори,
профессор.

ХОРИЖ

НЕТАНЬЯХУ ЁРДАМ СҮРАДИ

Исроил ташкил овари вазири Исраэл Кас 25 та давлатдаги ҳам-
касларига мактуб ўйлаб, Ҳалқаро жинонӣ суднинг яхудий расмий-
ларига ордер беришига қаршилик кўрсатишга қақириди. Бу ҳақда
“Walla” хабар берган.

Бу давлатлардаги Исроил бош вазири Биньямин Нетанъяху ва
мудофаа вазири Йоав Галантни хибсга олишига ордер бериш
ҳақидаги ЖХС прокурори талабага қарши ҳуқуқий хуласолар
тадқим этиши суралган. Ташкил ташкил оварига юқори
мартабали мулозимларига кўра, агар бу давлатлар ёки упарадан
байзилари Гаагадаги трибуналга шундай ҳуқуқий хуласолар
тадқим этишса, судъялар прокурор талабини қондириш учун
хеч қандай асос ўйлугига ишо-
ниши мумкин.

Жорий йилнинг 20 май куни Ҳалқаро жинонӣ суд прокурори Карим Хон
Исроил бош вазири Биньямин Нетанъяху, Исроил мудофаа вазири Йоав Га-
лант ва ҲАМАСнинг уч етакчиси — Яхъе Синвар, Мухаммад Дейф ва Имоил
Ҳанини хибсга олиш учун ордер беришига суралган. Суд Нетанъяху ва Га-
лантнинг Ғазо секторидаги содир этилган уруш жиноятлари ва инсониятга
қарши жиноятлар учун жинонӣ жавобгар эканини таъкидлаган.

ОЗАРБАЙЖОННИНГ ШАРТЛАРИ

Озарбайжон президенти Илҳом Алиевнинг маълум қилишича, Боку
ва Ереван бир неча ой ичда тинчлик битимининг асосий тамойил-
ларини тайёрлашни якунлаши мумкин. Бироқ сиёсатчи аниқ сана-
ларни очиқлашмаган.

— Боку ва Ереван тинчлик шартномаси матни устида ҳеч бўлмагандан асосий
тамойиллар бўйича бир неча ой ичда ишни якунлаши мумкин, — деган
Алиев.

Маълум бўлишича, томонлар аввалин келишувнинг асосий бандларини тасдиқлайдилар,
кейинроқ эса тинчлик шартномаси матнининг қолган қисми устида ишни якунлаши
бўлмагандан келишудилар. Шу билан бирга, Озарбайжон раҳбари келишувнинг имзаси
Арманинга мумкинligini таъкидлаган. Алиевга кўра, қўшини давлатнинг асосий
конунида Озарбайжонга нисбатан ҳудудий даъволарга сабаб бўладиган
бандлар бўлмаслиги керак.

“ТОЛИБОН”НИНГ ЧАҚИРИГИ

Афғонистон “Толибон” ҳаракати ҳалқаро ҳамжамият томонидан
Кобулга нисбатан кўйилган молиявий ва савдо санкциялари тезроқ
бекор қилинишига умид қилмоқда. Бу ҳақда Доҳада БМТ томонидан
ташкил этилган Афғонистон бўйича конференцияда ағон делега-
цияси раҳбари Забиҳуллоҳ Муҳоҳид маълум қилган.

Афғонлар дунё билан ижобий ўзаро муносабатларни ривожлантиришга қартилаган тизим
яратдилар, аммо бунга жавобни бир улар санкциялар ва чекловларга дуч келишиди, — деди З. Муҳоҳид.

Унинг сўларига кўра, сиёсий келишмовчиликлар кучли давлатлар ўз таъсисидаги фойдаланиб, ағон ҳалқига хавфсизлик, сиёсат ва иқтисод масалаларida босим ўтказишига киришадиган даражага
етасмаги керак.

— Кобулнинг истаги бошқа давлатлар билан ижобий ҳамкорлик қилиши ва
муносабатларни яхшилаш, — деди кўшимча қилган Афғонистон расмийси.

ЗЕЛЕНСКИЙНИНГ ТАЛАБИ

“АҚШ Украинага Россиянинг ҳарбий аэроромларига Америка ракеталари билан ҳужум қилишига руҳсат бериши керак”, деба Владимир Зеленский “Philadelphia Inquirer” нашрига берган интервьюёсига маълум қилган.

Бугун бизга “ATACMS” ракеталарини Россия худудига чукуртиш имкониятини бериш керак, — деган Украина раҳбари. У шунингдек, АҚШ президенти Жо Байденнинг Украина куролли кучларига Россиянинг Украина билан чегарадоси худудига ҳужум қилишига руҳсат бериши қарорини етарли эмас деб атаган.

Россия президенти Владимир Путин аввалир НАТО давлатлари вакиллари Киевга берилган ракета мажмуларидан билан Россия худудига чукур зарба беришига руҳсат бериш режалари ҳақида га-
риргандаги, “нима билан ўйнашаётгандан” хабардор бўлишлари кераклигини айтган эди.

СИ ЦЗИНЬПИН МАРКАЗИЙ ОСИЁГА КЕЛЯПТИ

Хитой Ҳалқ Республикаси раиси Си Цзиньпин жорий йилнинг 4-6 июль кунлари давлат ташрифи билан Тожикистонда бўлади. Ташриф республика Президенти Имомали Раҳмоннинг тақлифига биноан амалга оширилади. Бу ҳақда Тожикистон Ташкил ташкил вазири ҳақириди.

Билдирилишича, давлат раҳбарлари тор ва кенг доираларда икки томонлами музокаралар ўтказади. Шунингдек, Хитой тадбирларда ҳам иштирок этиди.

Хусусан, ташриф давомидаги Си Цзиньпин Тожикистон хукумати ва парламентининг янги биноларини очишишида иштирок этиши кутимлоқда. Айни пайтда янги бинолар майдонларидаги сунгли обод

ОФРИК

1 июня — Халқаро болаларни ҳимоя қилиш куни муносабати билан Тошкентнинг Ашхобод паркида болажонларга тикин ўйинчоқлар тарқатилиши муносабати билан юз берган тартибисизликлар, кўнгилсизликлар ижтимоий тармоқларда, давлат телеканалларида анъанавий мухокама, мунозараларга сабаб бўлган эди.

Анъанавий деганимки, "Биз таълимтарбига дунёга ибрат булладиган ажоддлар наслимиш, бизга бундай хатти-ҳаракатлар ярашимайди", "Текин нарса тарқатилса, шунчалар очқуслар қиласмили?", "Бундай тарбия оиласдан бошланиши керак", "Аввало, катталар ўзи китоб ўйиб ёшларга ўрнаш кўрсан", "Ашхобод боғидаги ноҳуш воея ижтимоий тармоқлардан кириб келаётган "оммавий маданият"нинг тасъири", "Тарбигот-ташвиқот ишларни замонавий, таъсиран усулаарда олиб бориш керак..." хуллас, маънавий-маърифий йўналишларни ҳар қандай мавзуни ёритиша ҳам, таҳлил этишида ҳам "навбатига" айланниб қолган шу каби фикрлар яна гуркараб майдонга чиқди. Гўёки офтоб чараклаб, осмонда бир парча булут бўлмаган ёз кунида дўлт савалангандек; кеч қачон ўт-улан унмаган ердан ўз-ўзидан аласа ўшиб чиққандек, нотига таҳжилиларнинг аксариюни таассусу билан таъжужубланышди: "Халқимиз қандай қилиб (ёки нега) текин берелинадиган нарсаларга буналини чопиги борадиган бўлиб қолди?"

Тўғриси, ҳар канча чиройли бўлмасин, маколалар аввалидаги кириш қисмлар ҳам бэзиди кўнгилга симай қолади. Жонинг оғриб турганда, аччик бўлса ҳам, мулажа тезорон бошлангани яхши-да! Мақсадга ўтсан.

Юрточимиз якниданнагина катта минбардан айтган кўйидаги гаплар ҳали кўлкпарда янгарб турибди: "Кечя Когон туманиннинг прокурори 100000 доллар пора билан кўлга тудши... унинг ўзи курашчи бўлиб, ходими ўти бўлса, дардимин кимга айттайлик!"

"Ўзбекистон-24" телеканалини ахборот дастурларида эълон қилинган хабарлардан намуналар:

"Коғон туманиннаги акциядорлик тихорати банкининг ахборотлаштириши ўзбаси рахбари Илҳом Шомаматов бир абитуриентни олий ўқув дарохсанга киритиб юйиш учун 25 минг АҚШ доллари сўраб олмоки бўлганда, Бухоро вилоятинида таъсиси 12 минг АҚШ доллари талаб килишади. Тезкор тадбир таъисисида мазкур шахсрар ашёвий далиллар билан кўлга олинди..."

Ижтимоий тармоқларда ҳам мавзубийча сўров берсангиз бўлди: деярли барча соҳаларга тегишли ташкилоту идоралар билан боғлиқ юқоридагига ўтшаш манзублар, марҳамат, тизилиб чиқиб келаверади:

"Республикамиз вилоятларидан бирда худуди электр тармоқлари акциядорлик жамияти раҳбари мансаб ваколатини сущистемон килиб, ўз кўл остидаги ходими билан келишган ҳолда ўзи раҳбарлик килтабган ер заҳирасиниг бир гектар ер майдонини ҳаммиклик заҳираасига кайтарби, сўнгра уни иссиқхона ташкил қўлмокчи бўлган фуқароларни тармоқларидан ўзине 15000 АҚШ доллари талаб килишади. Вилоят прокуратураси ва ички шарҳларни тармоқларни олган талабни таъсисида таъсисида мазкур шахсрар ашёвий далиллар билан кўлга олинди".

Ижтимоий тармоқларда ҳам мавзубийча сўров берсангиз бўлди: деярли барча соҳаларга тегишли ташкилоту идоралар билан боғлиқ юқоридагига ўтшаш манзублар, марҳамат, тизилиб чиқиб келаверади:

"Самарқанд вилоятинида тармоқларни таъсисида мазкур шахсрар ашёвий далиллар билан кўлга олинди".

камоқка олиш чораси қўлламаслик ва мазкур фирмада аниқланган камомад макорини камайтириб кўрсатни зөвига 2 минг АҚШ доллари сўраб, ундан муқаддам 1200 АҚШ доллари олади. Прокурор колган 800 долларларни олаетган тезкор табобирда мазкур мансабдор шахсрар ўз хонасида порани олган вактда ашёвий далиллар билан вактда ушланди".

"Андижон ички шарҳларни ашёвий далиллар билан кўлга олинди..."

Ижтимоий тармоқларда ҳам мавзубийча сўров берсангиз бўлди: деярли барча соҳаларга тегишли ташкилоту идоралар билан боғлиқ юқоридагига ўтшаш манзублар, марҳамат, тизилиб чиқиб келаверади:

"ДҲХ ҳодими пора билан кўлга тудши" сарважалини видеода ЙПХ ҳодими хамда вактимча сақлаш ҳисбхонаси бошилиги ўзаро келишсан ҳолда жиноят доирасида... маддалар билан айлангаётган фуқаролар суд идорасида... мансабдор шахсрар ашёвий далиллар билан кўрсатилган...

"Самарқанд вилоятинида тармоқларни таъсисида мазкур шахсрар ашёвий далиллар билан кўлга олинди..."

Ижтимоий тармоқларда ҳам мавзубийча сўров берсангиз бўлди: деярли барча соҳаларга тегишли ташкилоту идоралар билан боғлиқ юқоридагига ўтшаш манзублар, марҳамат, тизилиб чиқиб келаверади:

"Республикамиз вилоятларидан бирда худуди электр тармоқлари акциядорлик жамияти раҳбари мансаб ваколатини сущистемон килиб, ўз кўл остидаги ходими билан келишган ҳолда ўзи раҳбарлик килтабган ер заҳирасиниг бир гектар ер майдонини ҳаммиклик заҳираасига кайтарби, сўнгра уни иссиқхона ташкил қўлмокчи бўлган фуқароларни тармоқларидан ўзине 15000 АҚШ доллари талаб килишади. Вилоят прокуратураси ва ички шарҳларни тармоқларни олган талабни таъсисида мазкур шахсрар ашёвий далиллар билан кўлга олинди".

Ижтимоий тармоқларда ҳам мавзубийча сўров берсангиз бўлди: деярли барча соҳаларга тегишли ташкилоту идоралар билан боғлиқ юқоридагига ўтшаш манзублар, марҳамат, тизилиб чиқиб келаверади:

"Самарқанд вилоятинида тармоқларни таъсисида мазкур шахсрар ашёвий далиллар билан кўлга олинди..."

Ижтимоий тармоқларда ҳам мавзубийча сўров берсангиз бўлди: деярли барча соҳаларга тегишли ташкилоту идоралар билан боғлиқ юқоридагига ўтшаш манзублар, марҳамат, тизилиб чиқиб келаверади:

"Самарқанд вилоятинида тармоқларни таъсисида мазкур шахсрар ашёвий далиллар билан кўлга олинди..."

Ижтимоий тармоқларда ҳам мавзубийча сўров берсангиз бўлди: деярли барча соҳаларга тегишли ташкилоту идоралар билан боғлиқ юқоридагига ўтшаш манзублар, марҳамат, тизилиб чиқиб келаверади:

"Самарқанд вилоятинида тармоқларни таъсисида мазкур шахсрар ашёвий далиллар билан кўлга олинди..."

Ижтимоий тармоқларда ҳам мавзубийча сўров берсангиз бўлди: деярли барча соҳаларга тегишли ташкилоту идоралар билан боғлиқ юқоридагига ўтшаш манзублар, марҳамат, тизилиб чиқиб келаверади:

"Самарқанд вилоятинида тармоқларни таъсисида мазкур шахсрар ашёвий далиллар билан кўлга олинди..."

Ижтимоий тармоқларда ҳам мавзубийча сўров берсангиз бўлди: деярли барча соҳаларга тегишли ташкилоту идоралар билан боғлиқ юқоридагига ўтшаш манзублар, марҳамат, тизилиб чиқиб келаверади:

"Самарқанд вилоятинида тармоқларни таъсисида мазкур шахсрар ашёвий далиллар билан кўлга олинди..."

Ижтимоий тармоқларда ҳам мавзубийча сўров берсангиз бўлди: деярли барча соҳаларга тегишли ташкилоту идоралар билан боғлиқ юқоридагига ўтшаш манзублар, марҳамат, тизилиб чиқиб келаверади:

"Самарқанд вилоятинида тармоқларни таъсисида мазкур шахсрар ашёвий далиллар билан кўлга олинди..."

Ижтимоий тармоқларда ҳам мавзубийча сўров берсангиз бўлди: деярли барча соҳаларга тегишли ташкилоту идоралар билан боғлиқ юқоридагига ўтшаш манзублар, марҳамат, тизилиб чиқиб келаверади:

"Самарқанд вилоятинида тармоқларни таъсисида мазкур шахсрар ашёвий далиллар билан кўлга олинди..."

Ижтимоий тармоқларда ҳам мавзубийча сўров берсангиз бўлди: деярли барча соҳаларга тегишли ташкилоту идоралар билан боғлиқ юқоридагига ўтшаш манзублар, марҳамат, тизилиб чиқиб келаверади:

"Самарқанд вилоятинида тармоқларни таъсисида мазкур шахсрар ашёвий далиллар билан кўлга олинди..."

Ижтимоий тармоқларда ҳам мавзубийча сўров берсангиз бўлди: деярли барча соҳаларга тегишли ташкилоту идоралар билан боғлиқ юқоридагига ўтшаш манзублар, марҳамат, тизилиб чиқиб келаверади:

"Самарқанд вилоятинида тармоқларни таъсисида мазкур шахсрар ашёвий далиллар билан кўлга олинди..."

Ижтимоий тармоқларда ҳам мавзубийча сўров берсангиз бўлди: деярли барча соҳаларга тегишли ташкилоту идоралар билан боғлиқ юқоридагига ўтшаш манзублар, марҳамат, тизилиб чиқиб келаверади:

"Самарқанд вилоятинида тармоқларни таъсисида мазкур шахсрар ашёвий далиллар билан кўлга олинди..."

Ижтимоий тармоқларда ҳам мавзубийча сўров берсангиз бўлди: деярли барча соҳаларга тегишли ташкилоту идоралар билан боғлиқ юқоридагига ўтшаш манзублар, марҳамат, тизилиб чиқиб келаверади:

"Самарқанд вилоятинида тармоқларни таъсисида мазкур шахсрар ашёвий далиллар билан кўлга олинди..."

Ижтимоий тармоқларда ҳам мавзубийча сўров берсангиз бўлди: деярли барча соҳаларга тегишли ташкилоту идоралар билан боғлиқ юқоридагига ўтшаш манзублар, марҳамат, тизилиб чиқиб келаверади:

"Самарқанд вилоятинида тармоқларни таъсисида мазкур шахсрар ашёвий далиллар билан кўлга олинди..."

Ижтимоий тармоқларда ҳам мавзубийча сўров берсангиз бўлди: деярли барча соҳаларга тегишли ташкилоту идоралар билан боғлиқ юқоридагига ўтшаш манзублар, марҳамат, тизилиб чиқиб келаверади:

"Самарқанд вилоятинида тармоқларни таъсисида мазкур шахсрар ашёвий далиллар билан кўлга олинди..."

Ижтимоий тармоқларда ҳам мавзубийча сўров берсангиз бўлди: деярли барча соҳаларга тегишли ташкилоту идоралар билан боғлиқ юқоридагига ўтшаш манзублар, марҳамат, тизилиб чиқиб келаверади:

"Самарқанд вилоятинида тармоқларни таъсисида мазкур шахсрар ашёвий далиллар билан кўлга олинди..."

Ижтимоий тармоқларда ҳам мавзубийча сўров берсангиз бўлди: деярли барча соҳаларга тегишли ташкилоту идоралар билан боғлиқ юқоридагига ўтшаш манзублар, марҳамат, тизилиб чиқиб келаверади:

"Самарқанд вилоятинида тармоқларни таъсисида мазкур шахсрар ашёвий далиллар билан кўлга олинди..."

Ижтимоий тармоқларда ҳам мавзубийча сўров берсангиз бўлди: деярли барча соҳаларга тегишли ташкилоту идоралар билан боғлиқ юқоридагига ўтшаш манзублар, марҳамат, тизилиб чиқиб келаверади:

"Самарқанд вилоятинида тармоқларни таъсисида мазкур шахсрар ашёвий далиллар билан кўлга олинди..."

Ижтимоий тармоқларда ҳам мавзубийча сўров берсангиз бўлди: деярли барча соҳаларга тегишли ташкилоту идоралар билан боғлиқ юқоридагига ўтшаш манзублар, марҳамат, тизилиб чиқиб келаверади:

"Самарқанд вилоятинида тармоқларни таъсисида мазкур шахсрар ашёвий далиллар билан кўлга олинди..."

Ижтимоий тармоқларда ҳам мавзубийча сўров берсангиз бўлди: деярли барча соҳаларга тегишли ташкилоту идоралар билан боғлиқ юқоридагига ўтшаш манзублар, марҳамат, тизилиб чиқиб келаверади:

"Самарқанд вилоятинида тармоқларни таъсисида мазкур шахсрар ашёвий далиллар билан кўлга олинди..."

Ижтимоий тармоқларда ҳам мавзубийча сўров берсангиз бўлди: деярли барча соҳаларга тегишли ташкилоту идоралар билан боғлиқ юқоридагига ўтшаш манзублар, марҳамат, тизилиб чиқиб келаверади:

"Самарқанд вилоятинида тармоқларни таъсисида мазкур шахсрар ашёвий далиллар билан кўлга олинди..."

Ижтимоий тармоқларда ҳам мавзубийча сўров берсангиз бўлди: деярли барча соҳаларга тегишли ташкилоту идоралар билан боғлиқ юқоридагига ўтшаш манзублар, марҳамат, тизилиб чиқиб келаверади:

"Самарқанд вилоятинида тармоқларни таъсисида мазкур шахсрар ашёвий далиллар билан кўлга олинди..."

</

ШЕРРИЯТ

Бир сирли нигоҳдан бошланар ҳаёт

Ягонамсан – она Ватаним!

Кўкдан ёғду тараф турсин мустақиллик, Жон кушидек сайраб турсин мустақиллик, Бетакорим, ягном шу Ватан учун, Авлодларга мерос қолсан мустақиллик, Мангу бўлсун, манеу бўлсун мустақиллик.

Мустақиллик – тинчлик баҳти, озодлигим, Бағри бутун, тўқинлигим, ободлигим, Аждодларга муносиб бир авлодлигим, Келажакка мерос қолсан мустақиллик, Мангу бўлсун, манеу бўлсун мустақиллик.

Хиппираған байрогимнинг сурати у, Ота-бобом орзу қилиган жаннатидор у, Яратганиниң бизга қилиган хизмати бу, Авлодларга мерос қолсан мустақиллик, Мангу бўлсун, манеу бўлсун мустақиллик.

Амир Темур шихоати, адолатим, Бобурлардан қолган журъат, жасоратим, Бибиконим қабидава садоқатим, Авлодларга мерос қолсан мустақиллик, Мангу бўлсун, манеу бўлсун мустақиллик.

Юрагимга нур тўлдирисин мустақиллик, Боламга ҳам бахтлар берисин Мустақиллик!

Асл оталарнинг асл қизлари

Гулдай умри тогдай маънога тўлиг, Магур оталарнинг гурур излари. Икки дунёда ҳам юзлари ёргу, Асл оталарнинг асл қизлари.

Таевиқ ва тақеси амалда зохир, Суҳбатлари руҳни аллалар соҳир, Ёр бошлабан ўйдан борар то охир, Асл оталарнинг асл қизлари.

Ҳақсўз оталардан мерос ҳақиқат, Кондан ўтар улуг неъмат – фаросат, Келган дәврасиди мөхмон орияти, Асл оталарнинг асл қизлари.

Кўнгил тўлиб кетса, дилдош аҳтариб, Тўклиса гарк бўлар бу олам гаруб, Гапи чиқмаган ном олган улғайиб, Асл оталарнинг асл қизлари.

Оила кўргонин файзига посбон, Нигоҳин тополмай ўиғитлар сарсон, Юртининг юкига елка тутмаган шон, Асл оталарнинг асл қизлари.

Тинчлик қадри

Тинч кунда ейланган бурда котган нон, Тотли ва ёқими болдан мине чандон, Тинчлик қадрича ўй бирон-бир неъмат, Кунларда барака, ҳаловат мөхмон.

Олов келтирган одам

Қаттиқ қаҳратонда нажот ўйк фурсат, Олов келтиреан зот қўёйдай ази, Шундай омон қолди қақшаган элат, Илти ўт қалаганлар — ўтюорак шаксиз.

Тарихда воқеа ўйк бундан-да буюк, Ўчиқни ёқкан ном тез унумтди. Ўтга эга чиқди беш-олти бузук, Ўтюорак эр чегта улоқтирилди.

Тошин тошга уриб пулфлаб, куф-суфлаб, Олов келтирганлар шундай бўлди хор... Уларнинг сафида шоир бор гаруб, Ҳеч ким бунга қимлас зарра эътибор!

Олов келтирган қалб нурдай хокисор, Ёмонлик қилишга вақти ўйк одам. Ҳақиқатине бўлса, ё Ҳақ, кўллавор, У қаҳратон қаҳрин потмасин ҳечам.

Ернинг сувесизликдан юзи буришар, Гуллар нурсизликдан қурир, қоқириар, Мухаббат одамине умрига маҳам, Кўнгил ишқисизликдан совир, саргаяр.

Мени кутганлардан юзимни буриб, Инсонлик қадримни ерларга уриб, Кутмаган кунларга бордим ёлеориб, Мендан кулган экан сўйдим деганлар, Гул деб кучганларим санҷди тиканлар.

Кўнгил ҳувиллаган зим-зиё сарой, Ҳиҳронлар изтийди ўип-ўн иккى ой, Ҳислар мозорига бир шам ёқуб кўй.. Мени ёлондакам сўйдим деганлар, Гул деб кучганларим санҷди тиканлар.

Учрашува чорлаб кўндиrolпамадим, Ёнган ишқ оловин сўндиrolпамадим, Тиланиб бир бўса ундиrolпамадим, Мендан кулган экан сўйдим деганлар, Гул деб кучганларим санҷди тиканлар.

Ўзбектош ТЎРАХОНЛИ

Муаллиф ҳақида:
Ўзбектош ТЎРАХОНЛИ (Асқар ҚИЛИЧЕВ) 1986 йили Гулистан шахрида туғилган.

Васлин қизганиб рашк берди атайн, Хотирларни ўтга ташлашим тайин, Қанча совитса ҳам соғиндим лекин, Мендан кулган экан сўйдим деганлар, Гул деб кучганларим санҷди тиканлар.

Тунда ўигисига ишондим бекор, Тонда тарк этди-ку соҳта, ҳийлакор, Менинг ардоклаб согинганлар бор, Мендан кулган экан сўйдим деганлар, Гул деб кучганларим санҷди тиканлар.

Баслин қизганиб рашк берди атайн, Хотирларни ўтга ташлашим тайин, Қанча совитса ҳам соғиндим лекин, Мендан кулган экан сўйдим деганлар, Гул деб кучганларим санҷди тиканлар.

Саройга суюкли сотилган санам, Бағри тош замонда тошдил муҳтарам, Ҳудонинг жасоси бордир сенга ҳам, Мендан кулган экан сўйдим деганлар, Гул деб кучганларим санҷди тиканлар.

Гўзаллар томонга боссам бир қадам, Ошикликдан бездим, эмасман одам, Унинг исмин қайта тилимга олмам, Мендан кулган экан сўйдим деганлар, Гул деб кучганларим санҷди тиканлар.

Қалдиргочойим

Сим узра кўйлайди вижир-вижирлаб, Жуғфитин ўйқотган ёлғиз қалдиргоч. Ўттис ўйл сукунат, шунча ўйл азоб, Жуғфитин кутаётган ёлғиз қалдиргоч.

Сим узра қунишар мўмин жонивор, Қанотларин оқиз силқир беозор, Кен кузда ҳам кечмас сўймас умид бор, Жуғфитин кутаётган ёлғиз қалдиргоч.

Висол кунларини кам қилди ҳаёт, Ҳижрон шаробини мўл қилди, ҳайҳот, Ҳаётдан учрамас бундан ортиқ дод, Жуғфитин кутаётган ёлғиз қалдиргоч.

Қўзларини тутуб олмоқлик гумон, Бос эгиб юриша қанча дард пинҳон, Вайроналар ичра юраги вайрон, Жуғфитин кутаётган ёлғиз қалдиргоч.

Киприкка ипиниб турар орзунг, Үнгана узилиб кетмасин умрине, Мардинг келар, кутгин, қалдиргочойим, Жуғфитин кутаётган ёлғиз қалдиргоч.

Қадирнинг хор қилип жуғфитик топгандан, Минг марта яхшироқ ёлғиз яшаган, Севгининг исботи қўзидағи нам, Жуғфитин кутаётган ёлғиз қалдиргоч.

Эй, қўзлари мастона, Ошик этдинг девона, Севмайман деб пинҳона, Севишларинг ёмон-да.

Ширин севги сұхбати, Келар сўйнар мұйдати, Рашқда ошиб дикқати, Совишларинг ёмон-да.

Инкор сўз айтма-айта, Икорлик қайта-қайта, Мен нима, сен не дардда, Енишларинг ёмон-да.

Лабларда тугиб асал, Тилидан тўйкиб ғазал, Гўзлайтуб ҳам ғўзал, Келишларинг ёмон-да.

Майли, номим зор ата, Лек жонга жонин қада, Ёддан ўчгувиш ваъда, Беришларинг ёмон-да.

Ҳасротга қоришиб қолма, шеърият, Ғиббатга қовишиб қолма, шеърият, Үмасин кўлнида бирак машъала, Эзгулик ўйлуда толма, шеърият.

Сағларни бузмасин ҳийла-ю алам, Шайтонча хизматкор риёкор қалам, Кўшилиб қолмасин ортиқча рақам, Номаъқунинг сўзин олма, шеърият.

Парипарнинг пичир-пичирлари — шеър, Ёник ёш ташна қалб шиеврлари шеър, Бойларни мискина эзилгани шеър, Чиркни қофияга солма, шеърият.

Аларда ўйк ахир бизлардаги кўз, Ҳалқ кўйнидан ўйқан хирмон-хирмон сўз, Бизга ўхшамоқчи күб тақлиби дўст, Маддоҳларга назар солма, шеърият.

Косадай гулларни билмадим-да, ҳай, Ифори бўлакча кичкина гуннине, Қандай ухларкин-а бизни ухлатмай, Олислан ўғирлаб тинчини дилнинг.

Бир сирли нигоҳдан бошланар ҳаёт, Гўзлар тархимиз бордир бизнинг-да, Қўеончада тўлиқиб айтманан раҳмат, Умрингни мен билан боғлаганинга.

ИЖОД ДАФТАРИДАН

Дурбек Қўлдошев

Жағри муаджжаб

ҚАРФА (Тажник)

Қалин қорлар ёғиб, қаҳр билан қилич кўтариб, кириб кепса аёзли кунлар, гёё қишини чақиргандан: "Қар-р, қар-р" қила бошласа бир гала қарға, бил, улар оддий парранда, бу ишга мутлақо алоқаси ўйк! Шул сабаб, қарғани — хоҳла, дуо қил, хоҳласанг, қарға!

БЎСА-БЎЛМАСА... (Ибҳом сўз санъати)

Ёрдан кепди ажаб ҳуҳабар: Ошиқлик мақомига бўлиб муносиб, борар эмишман унинг қошига, тўққиз тош ўйлни пидё босб.

Шайдоларин сафида васф этариши-ман яна фазлу камолин, шу баҳона тошида айлар эмишман унинг ҳусли жамоин!

Эшишибок мұжданы, мен ошик бандада этиши учун. Лайлига, шоша-пиша ўйлугни пидё босб.

Шайдоларин сафида васф этариши-ман яна фазлу камолин, шу баҳона тошида айлар эмишман унинг ҳусли жамоин!

Шу зайл кўп бор кўрсатсанг-да ўйлалга мухаббатнинг кучини, тутқазмади кургур "ёсуман", лояқат бор баромғонига учини!

Энди босим ошиб, сабринг тошиб, зинҳор кўнглини тўлмаса, гапимга кир, этиб борма, яна дикиллаб, бўса-бўлмаса...

***

КЎТАРМАЙДУР...

Мен кўнгул кўйғон санам, лагуни кўтартмайдур,
Хазил-хузуп қаёқда, қабогин кўтартмайдур.

Тенгизсиз ҳусли-жамоли кўкда Ойни лол этур,
Мен ошиқка бир бора ҳижжобин кўтартмайдур.

Муддаонгиз айтинг, дедим ёрға зорланиб:
Чимириб олди қошин — "сирка сув кўтартмайдур".

Юравериб ортидан, сабрим ҳам нураб борар,
Бундайн абтор ҳолни кўнглим ҳам кўтартмайдур.
Юрак ютиб тунов кун, бир бўса шарт сўрадим!
(деди): "Барчаси тўйдан кейин, шариат кўтартмайдур!"

(яна айди): "Ўзни урманг ҳар ёнға, астойдил китоб ўқинг!
Бирорвоннинг юкин бирор қуруқка кўтартмайдур!"

Бу кетишида кўрқамен, тўйдан кейин ҳам гўзлай
Ипсиз боғлаб ўзига, пойини кўтартмайдур!

"Мухаббатнинг йўли тор", ағёр айтар: ортга қайт!
Дурбек асло қайтмагай — нуфузи кўтартмайдур!

"САМИМИЙ" ҚУТЛОВ

Қадрли Чори Чориевич! Сизнинг муборак таваллуд айёмнингиз ярим аср тўлиши муносабати билан бу кутлуг кошонада ҳозир бўлган мөхмонар даврасида самимият или мендек бир садоқатли (кулиннинг, деёнишдан ўзини тийиб) шоғирдингизга сўз берилганидан бағоят курсандам. Раҳмат! Рұксатнинглар билан ёнди, азизларим, дикъатнингларни аввал сўзга чиқкан акаларимиз ҳали айтмаган мухим бир деталга қаратмокчиман! Шубу кўлнимдаги асли азимас совга, бироқ бебаҳо либосни Сиздек пурхикам ва диши нозик қишимга ёқиб тушадиган русум ва рандагисини танлаш учун, нокамтаринлик бўлса ҳам айтишга жазм қиласман... бирор тўкишига тўғри келди".

Баширжон Зайнисимович кўлида тутиб турган (целлофон халта ичидаги) маҳони илмогидан ушлаб, сиплик-сиплик кўяркан, сўзида давом этди: "Баралда айта оламанки, бу либос ҳурматли шефимизнинг сарвдек қоматларига тўлтиқис мос тушади!"

Бундай ҳушомадлардан мумдай эриб ўтирган Чори Чориевич ҳар замон-ҳар замондаги илкайянчага, қозонданд қоринни силаб, тебриниб кўяди...

Юбилиярга жуда кўп истаклар, шу жумладан: 150 й

МАҚОМ – ДУНЁ АҲЛИНИ ҲАЙРАТГА СОЛАЁТГАН ГАВҲАР!

1-6. Шу жиҳатдан ҳам бу анжуманини нафқат мамлакатимиз ва ҳалқаро майдондаги санъат аҳли, балки ҳалқимиз ҳам катта қизиқиши билан ўтказади.

Фестивалинг биринчи куни. Муаззам тоғлар баргида кеч туша бошлади. Гүёни яшилликка бурканган она табиат кўлни кўсига кўйб мемонларга пешвуз чиқади. Анжуман муносабати билан безатилган Зоминой мажмусидаги амфитеатр эртакнамо қиёғага кирган. Навбатдаги Ҳалқаро мақом санъати анжуманинг тантанали очилиш маросими гиршада иштирок этлаётган мамлакатлар ва киллари таклиф этиди.

Тантанали очилиш маросимида Президент Шавкат Миризев нутк сўзлаб, мақом санъатини тарихи ва ахамиятини ётироф этиди.

– Бизнинг қадимий тарихимиз, бой маданиятизимиз, азалий қадирлатаримизнинг рамзи бўлган мақом санъати теран фалсафий илдизлари, бетакор бадий услуби ва бой ижодий анъаналари билан маънавий ҳётимизда муҳим ўрин алгалийдид. Мақом – умумбашарий тўййуларни авъи пардаларда тараним этидан гидир санъат турни сифатида ҳам биз учун юртасидан.

Мақом санъати мусулмон Шарқидаги Бинори ва Иккинчи Ренессанс даврида жадал ривокланниб, юксак чўйқига кўтарилиган. Абу Наср Форобий узининг “Катта мусика китоби”да кўйларини назарий ва амалий мезонларини дози орқали мумкаммал тартибига кептирган. Абу Райхон Беруний, ибн Сино, Алишер Навоий, Захириддин Муҳаммад Бобур каби буюк алломаларимиз бўйи мусикий асарлар яратиб, жумладан, мақом ривожига ҳам бејеси хисса қўшганлар.

Давлатимиз раҳбари мақом санъатини асрар-авайлаша атоқли давлат араби Шароф Рашидовнинг катта ҳиссаси борлигини алоҳида таъкидидан. Уша оғир даврларда Тошкент давлат консерваториясида мақом санъатини имлӣ ўрганишга ва ҳалқаро миқсадда тарғиб этишига асос солинган эди. Мақом ансамбли ташкил этилгани, ўлмас “Шашмақом” дурданалари нотаги олиниб, б жилдан иборат мумкаммал китоб нашр қилинган чинчакан фидойлиларни, албатт.

Мумтоз мусика санъатининг гулоти бўлган бетакор мақомларимиз ЮНЕСКОнинг Инсоният номоддий маданий мероси рўйхатига киритилган.

Бугун Президентимиз ётирибни билан ўшбу санъат равнани янги босқичга чиқди. Эндилика мақом бутун мамлакатимиз бўйлаб, бошлангич таълимидан тортти, академик фан дарајасига бўлган босқичларда узлук-

сиз тарза ўрганилмоқда. Тошкент шаҳрида Мақом маркази курилмоқда. Бу йўналишида сермаҳсул ижод килаётган бастакор, хонанда ва созандаларни кўллаб-куватлаш макассидаги сазовор ҳойлари, тарихий обидалари, миллӣ урф-одат ва анъаналаридан намуналар ташкил этилгани ҳалқаро санъат байрамига ўзига хос мазмун багишлаган. Улар менда катта таассурот қолдирил. Мақом Ўзбекистоннинг миллӣ бренди сифатида дунёга танилиши, шубҳасиз.

Фардин МУҲАММАДЗАДЕХ,
Озарбайжон миллий консерваторияси ўқитувчиси, пианиночи, мусиқашунос-со-занди:

— Келганимдан жуда хурсандман, ҳануз ҳаяжондаман. Махаллий аҳолининг мехмондустлиги ва салимияти, санъатни угулашиб, биринчи марта кўришиб турган бўлса-да, худи азалдан танишек уйларiga таклиф кишишларидан лоғ қолдим. Бундай оқибатли, ётирибни ҳалқнинг қадимий обидалари ҳам беъсики ёкан. Ушбу анжуман эса ҳалқлар ўртасида тинчлик ва дўстлик ришталарини мустаҳкамлаш, маданий алоқаларни янада кенгайтиришга хизмат қилиши шубҳасиз. Бу юртингизда маданият ривокига алоҳида ётириб каратаплаётганидан яққон даполат беради.

Моҳсен МОҲАММАДИ,
Хинд-Форс мусика маркази директори, Калифорния университети доктори, этномусиқашунос (АҚШ):

— Санъат дунё ҳалкларини эзгу мақсадларни ўйлуда бирлаштириди. Ҳалқаро мақом санъати анжуманидан кўзланган мақсад ҳам шу. Бу тадбир ўзбек миллӣ мақом санъатининг ноёб намуналарини кенг тарғиб килиш, уни асрар-авайлаш ва ривоклантириш, ёш авлод қалбida миллӣ мумтоз санъатимизга ҳурмат туйгусини кучайтириш, ҳалқлар ўртасидаги дўстлик ришталарини мустаҳкамлаш, иккоди ҳамкорлик, маданий маънавий муносабатлар доирасини ҳалқаро миқсадда кенгайтиришга хизмат қилиши билан ҳам аҳамиятлиdir.

***
Рачел ХАРРИС,
Этношонос олим, Лондон университети профессори (Буюк Британия):

Тадбир кунлик санъат байрамида қатор ма-

даний тадбирлар ўтказилди. Шунингдек, анжуман доирасида “Мақом санъатининг назарий ва амалий асослари: муммом ва ечимлар” мавзусидаги ҳалқаро илмий-амалий конференция, мақом санъати усталари иштироқидаги бадий чиқишилар, давра сухбатлари бўлиб ўтди.

Хусусан, Зоминой мажмуси ҳудудида мамлакатимизнинг ўн тўрт ҳудудига хос аҳоли турмуш тарзи, анъана ва урф-одатларини исфода этивчи этнографик шахарча-павильонлар барпо қилинди. Уларда маданият ва санъат намоиш этивчи буюмлар ҳам намойиш қилинди. Қирик санъатларда театраптирилган томошалар, фольклор жамоаларнинг чиқишилар хавола этилди. Иштироқчилар мақом санъатига оид турли кўргазмалар, хунармандчилек буюмлари, қадимий сўзанда либослар, гиламлар, тасвирлар ва амалий санъат асрарлари, ҳайкалтарошлик намуналари билан таниши.

30 июня қадар давом этган анжуманда кўрик-танлов ташкил этилди. Ҳалқаро ҳайъат томонидан кўрик-танлов иштироқчиларининг чиқишилари учта номинация бўйича — “Энг яхши мақом ансамбли”, “Энг яхши яхкахон чолгу икрориши”, “Энг яхши яхкахон хонандаги ҳалқаро бахоланди. Иштироқчиларининг чиқишилари ҳалқаро ҳайъат аъзолари — Тожикистандан Абдували Абдурашид, Озарбайжондан Керимий Сиявуш Ашраф ўғли, Мирсадан Ашраф Абделраҳман, АҚШдан Моҳсен Муҳаммади, Ҳиндистондан Али Фатех, Туркмияндан Фейзигул Несрин ва Ўзбекистондан Ислорижон Ваҳобов бахолад бориши.

Анжуманинг тантанали ёпилиш маросими ҳам катта байрамга уланилди. Узоқ кутилган натијалар бирма-бир эълон килини бошланди. Унга кўра бош соринни Эроннинг “Форс” ансамбли солисти Али Асгар Арабашонидан очилишида яққон гавдаданади.

Нима демоқчимиз? Айтайлик, бир одам уч ёки ундан кўп марта судланиб, тақрор-такрор жиноятлар соид этиб, атрофдагиларинг, айнан ўзилаши ва маҳалла-шарарининг ор-гурурини тупроқка кормоқда. У содир этган жинояти учун яна тиканли сим ортига йўл олиши мумкин, аммо унга “уқтирилган” тарбиявий соатлар таъсири тўғридага нишонни орқа тарафдан излаётган меров мерган холати каби мазмун-моҳиятини ўйқутмайдими? Менимма, тарбияда ҳам тартиб ва интизом мезони бўлиши, тўғрироғи, англатиш туйгуси ўзак-ядрога айланishi лозим. Нега десизми? Муқаддам судланганларга нисбатан доимий назорат ўрнатилган. Аммо жиноят таҳлилига назар ташласак, жиноятларининг асоси иштироқчилари муқаддам судланганлар бўлиб чиқмоқда.

Яхкахон икрорилик йўналишида 1-ўрининг Тожикистан миллий консерваторияси гурухи солисти Ҳуршид Ироҳимзода, 2-ўринни Чидем Гурдал (Туркия) ҳамда 3-ўринни Али Амжад Ҳон (Ҳиндистон) кўлга киритди. Шунингдек, “Энг яхши мақом хонандаси”, “Энг яхши мақом санъати маркази Юнус Рабабий номидаги мақом хонандалари ансамбли, 2-ўринга Мақом маркази Жиззах вилояти худудий бўлими мақом ансамбли ҳамда 3-ўринга “Шинжон” бадий театри “Мақом” бадий труппаси (Хитой) муносиб кўрсатди.

Мақом санъати маркази 1-ўринига Ўзбек мумтоз мақом санъати маркази Юнус Рабабий номидаги мақом хонандалари ансамбли, 2-ўринга Мақом маркази Жиззах вилояти худудий бўлими мақом ансамбли ҳамда 3-ўринга “Шинжон” бадий театри “Мақом” бадий труппаси (Хитой) муносиб кўрсатди.

Шунингдек, “Энг яхши мақом хонандаси”, “Энг яхши мақом санъати маркази”, “Энг яхши ёш мақомчи”, “Энг яхши мақом бастакори” каби номинациялар бўйича ҳам иштироқчилар раббларни топтирилди. Уларга ЮНЕСКО, АЙСЕСКО ҳамда Жиззах вилояти хокимигининг пул мукофоти ва қимматбаҳо совғалари топширилди.

Ха, Зоминда бугун ана шундай кўтарикини кайфият ҳумкор. Зоро, давлатимиз раҳбари таъкидлаганидек, сайдаримизда турли келишмочилик ва қарама-қаршиликлар, уруш ва низолар авж олган таҳлилини замонда, одамзод тобора ўз дунёсига үралашшиб бораётган бир шароитда мусика, қўшик, инсона инсонлигини эслатиб, унинг қалбida келажакка умид ва ишонч ўғотади.

Ислом АСИЛБЕКОВ,
“Hurriyat” мұхбари.
Тошкент-Зомин-Тошкент

қилмасдан териб, қўёшда қуритиб, мева қоқи қилишиди. Майлумки, мева қоқининг инсон саломатлигига фойдаси кўп. Бобом кимнинг юрагида саломатлик билан боғлик муммом бўлса, ўрик шарбатидан тановул қилишини тавсия этардилар. Сабаби, ўрик шарбати юракни бақуваки килиб, инсон саломатлигига ижобий таъсири қиласди. Бундан ташкиари, ўрик дананинг магзи асан тизими учун даволовчи восита экан.

Шахар қўчаларидан кезиб, айрим жойларда тут ҳам ерга тўкилган ҳолатларни кўрасиди. Аслида, тутнинг ҳам инсон учун фойдала тономлари бисер. Масалан, унгубобокалонимиз Абу Али ибн Сино оқтут баргини ангини, тиш оғриғида тавсия килади.

Шу ўринда ўкувчилик ийларимиз ёдимга тушади. Ёзги таътида бобомарни териб, қайта ишланадиган махсус жойларга топширишица, нур устига альо нур бўларди. Зоро, табиат ва атроф-мухитни асрар-авайлашга ҳар биримиз бурчли ва маъсумлини териб, қайта ишланадиган сада беради.

Шу ўринда ўкувчилик ийларимиз ёдимга тушади. Ёзги таътида бобомарни териб, қайта ишланадиган махсус жойларга топширишица, нур устига альо нур бўларди. Зоро, табиат ва атроф-мухитни асрар-авайлашга ҳар биримиз бурчли ва маъсумлини териб, қайта ишланадиган сада беради.

Шу ўринда ўкувчилик ийларимиз ёдимга тушади. Ёзги таътида бобомарни териб, қайта ишланадиган махсус жойларга топширишица, нур устига альо нур бўларди. Зоро, табиат ва атроф-мухитни асрар-авайлашга ҳар биримиз бурчли ва маъсумлини териб, қайта ишланадиган сада беради.

Шу ўринда ўкувчилик ийларимиз ёдимга тушади. Ёзги таътида бобомарни териб, қайта ишланадиган махсус жойларга топширишица, нур устига альо нур бўларди. Зоро, табиат ва атроф-мухитни асрар-авайлашга ҳар биримиз бурчли ва маъсумлини териб, қайта ишланадиган сада беради.

Шу ўринда ўкувчилик ийларимиз ёдимга тушади. Ёзги таътида бобомарни териб, қайта ишланадиган махсус жойларга топширишица, нур устига альо нур бўларди. Зоро, табиат ва атроф-мухитни асрар-авайлашга ҳар биримиз бурчли ва маъсумлини териб, қайта ишланадиган сада беради.

Шу ўринда ўкувчилик ийларимиз ёдимга тушади. Ёзги таътида бобомарни териб, қайта ишланадиган махсус жойларга топширишица, нур устига альо нур бўларди. Зоро, табиат ва атроф-мухитни асрар-авайлашга ҳар биримиз бурчли ва маъсумлини териб, қайта ишланадиган сада беради.

Шу ўринда ўкувчилик ийларимиз ёдимга тушади. Ёзги таътида бобомарни териб, қайта ишланадиган махсус жойларга топширишица, нур устига альо нур бўларди. Зоро, табиат ва атроф-мухитни асрар-авайлашга ҳар биримиз бурчли ва маъсумлини териб, қайта ишланадиган сада беради.

Шу ўринда ўкувчилик ийларимиз ёдимга тушади. Ёзги таътида бобомарни териб, қайта ишланадиган махсус жойларга топширишица, нур устига альо нур бўларди. Зоро, табиат ва атроф-мухитни асрар-авайлашга ҳар биримиз бурчли ва маъсумлини териб, қайта ишланадиган сада беради.

Шу ўринда ўкувчилик ийларимиз ёдимга тушади. Ёзги таътида бобомарни териб, қайта ишланадиган махсус жойларга топширишица, нур устига альо нур бўларди. Зоро, табиат ва атроф-мухитни асрар-авайлашга ҳар биримиз бурчли ва маъсумлини териб, қайта ишланадиган сада беради.

Шу ўринда ўкувчилик ийларимиз ёдимга тушади. Ёзги таътида бобомарни териб, қайта ишланадиган махсус жойларга топширишица, нур устига альо нур бўларди. Зоро, табиат ва атроф-мухитни асрар-авайлашга ҳар биримиз бурчли ва маъсумлини териб, қайта ишланадиган сада беради.

Шу ўринда ўкувчилик ийларимиз ёдимга тушади. Ёзги таътида бобомарни териб, қайта ишланадиг